

BAUERNHUBER ENIKŐ

A létezés cserepadján

HORVÁTH CSABA: REPTÉRI NYÚL – BESZÉLGETÉSEK
TÓTH KRISZTINÁVAL

Noran Libro Kiadó
Budapest, 2018
302 oldal, 3490 Ft

„A beszélgetésnek a társ jelenléte a lényege. Ha ez a jelenlét elég erős, akkor az élőszó nyomtatva is eleven marad. Tóth Krisztina beszélgetéseiben az irodalom összekapcsolódik az- zal a könyvön kívüli világgal, amiben együtt élünk mindany- nyian, író és olvasó, tanár és hajléktalan, buszsofőr és bolti eladó. Akikkel találkozunk és beszélgetünk, és akik velünk és rólunk beszélnek. Jók és rosszak, akik lenni szeretnének és akik valójában vagyunk, megannyi reptéri nyúl” – olvashat- juk a *Reptéri nyúl – Beszélgetések Tóth Krisztinával* című élet- interjúkötet bevezetőjében.

Az olvasó sokféleképpen kapcsolódhat e beszélgetéskötet témáihoz, melyek megszólítják és ki is ragadják a hétköznapi, megszokott világból. Az egyik legizgalmasabb olvasói tapasztalat az interjúkötettel kapcsolatban talán éppen az, hogy az írói gondolatvilágban elmerülve minden olvasó mást találhat benne érdekesnek a maga számára, épp aktuális érdeklődé- se, kérdésfelvetései kapcsán.

Egy rendkívül érdekfeszítő, gondolatébresztő írói *ars po- etica* rajzolódik ki a beszélgetésekből, melyek során alapvető, lényeges megállapításokat fogalmaz meg az olvasóját saját írói világába bevezető író: „...az életem és az írás nem igazán válik ketté, vagyis nincs olyan, hogy önélet, meg irodalom, ez a kettő egy és ugyanaz...” – mondja magáról a szerző.

Tóth Krisztina ritkán ír saját magáról műveiben, így kü- lön öröm, hogy a könyvben számos ponton olvashatunk írói önvallomást, melyek írói portréját gazdagítják és árnyalják tovább, sokszor szokatlan képzettársításokkal, ahogy ezt a kötet találó címválasztása is jelzi. A cím tulajdonképpen utó- lagos „szerzői félrepillantás” eredménye, amint ezt a könyv bemutatója által életre hívott beszélgetésen az író elárulta. A vallomásos hang jelenléte végigkíséri a kötetet: „Én mindig akkor voltam a legboldogabb, amikor szerelmes lettem, meg amikor sikerült valamit befejezmem és úgy éreztem, jó lett. Ezek különben nagyon hasonló érzések, és utólag gyakran

kiderül szövegekről meg személyekről is, hogy na, ez nem volt az igazi, de akkor rövid pillanatokra úgy érzi az ember, hogy otthon van a világban.”

A személyes hangú, fotókkal is kísért beszélgetéskötet – mely személyesség nagyban az értő kérdező, a Tóth Krisztinát nagyon jól ismerő Horváth Csaba érdeme – olvasása közben az olvasó is egyre inkább otthon érezheti magát ebben a különleges és kivételes írói világában, ahol talán mindent áthat az a gondolat, hogy „A megbocsátás és a megírás összetartozik.”

Olvashatunk nyelvvel, írással, műfordítással kapcsolatos lényegi dilemmákról, betekinthetünk prózakötetek és regények készültének izgalmas írói alkotófolyamataiba, részesei lehetünk egy sokoldalú kortárs író gondolatvilága kibontakozásának, amelyben megannyi, az emberi létezéssel kapcsolatos, örök kérdés merül fel. Így például az *Akvárium* című regény kapcsán érdekes azon elgondolkodni, hogy vajon „...tudunk-e mit kezdeni azzal, amit készen kapunk. Tudjuk-e a saját képünkre alakítani a világot, vagy pedig idegenül bolyongunk benne, amíg csak ki nem lépünk, azaz teljesen vakon botorkálunk a megadott kilépési pontokig. És az is kérdés, hogy amikor adódnak lehetőségek, akkor vajon képesek vagyunk-e élni azokkal, vagy minden változtatási lehetőség mellett úgy haladunk el, hogy esetleg észre sem vesszük.”

Magányról, szeretetnyelvek különbözőségéről, emberi kapcsolatok mozgatóiról, a múlt erejéről, a valódi és kölcsönös kapcsolódás lehetetlenségéről is gondolkodik az író szereplői élethelyzetein keresztül, és mindeközben fontos útmutatásokat is megfogalmaz: „...a szereplők hajlamosak azt hinni, hogy a sorsukat a külső körülmények határozzák meg, miközben belül ragaszkodnak az őket béklyózó, tanult viselkedésmintákhoz. És a külső körülmények tulajdonképpen olyaná alakulnak, amilyenné ez a belső program alakítja őket.”

Az étellel, az emberi sorssal kapcsolatos reflexió tudatosságának és a reflektálatlanság tudatnélküliségének lehetséges összhangba hozásáról is értékes gondolatokat olvashatunk: „Csak eltelik a szereplők élete. Kitöltik azt az időkeretet, ami adott a számukra, de valójában reflektálatlanok, és [...] ez a reflektálatlanság érdekelt engem. És tulajdonképpen az a számomra is megfejthetetlen, de mégiscsak létező, mélységes nosztalgia és vágyódás izgatott, amit érzek, igen, mindig érzek, minden ilyen reflektálatlan, magában múló élet iránt.”

E két véglet összeegyeztetésére épp az író tesz kísérletet szereplői élettörténeteinek egyéni látásmódú megírásával. Emellett pedig e szokatlan műfajú beszélgetéskötettel Tóth Krisztina a jól feltett kérdésekre adott személyes hangú válaszok mentén saját írói világára is sikeresen reflektál. Az íróra, aki életében sokszor úgy érzi magát, mint egy furcsa helyzetbe került földönkívüli, vagy akár mint egy reptéri nyúl – e beszélgetésekben tehát sokszor önmagára is tudatosan és érzékletesen reagál. „A folyamatos reflektáltság állapota nagyon kimerítő, azt hiszem. Néha azt képelem, hogy az öntudatlan, kételyek nélküli élet olyan, mint hogyha egy kicsit kiülhetnénk a létezésben a cserepadra.”

A figyelmes olvasó pedig akár azt is érezheti e beszélgetéskötetet olvasva, hogy lényegi kételyek továbbgondolását kapta útravalóul nemcsak Tóth Krisztina írásainak újraolvasásához, hanem saját maga további, újbóli és remélhetőleg kimeríthetetlen olvasásához is, a létezés cserepadján.